

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys ry kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotukseen kulttuuriperintöstrategiaksi.

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi käsittelee kulttuuriperinnön teemoja laajasti ja tässä strategiassa tarkastellaan ensimmäistä kertaa Suomessa kaikkia kulttuuriperinnön osa-alueita kokonaisvaltaisesti. Strategian painopisteet ja toimintaympäristössä odotettavissa olevat muutokset tukevat Suomen maailmanperintökohteiden yhdistyksen oman strategiatyön linjaa. Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys toivoo, että tällä ehdotuksella kulttuuriperintöstrategiaksi pystytään kansallisesti nostamaan kulttuuriperinnön arvostusta ja sen kulttuuriperintötoimijoiden painoarvoa resurssien jakamisessa.

Seuraavaksi kiinnitämme huomiota muutamiin yksityiskohtiin.

Strategiaehdotuksessa kulttuuriperinnön käsitteen määritelmä on dynaaminen. Koska kulttuuriperintö on eri yhteyksissä määritelty eri tavoin, tässä strategiaehdotuksessa voisi avata valitun määritelmän taustoja ja taustalla olevia lähteitä hieman tarkemmin.

Monimuotoinen kulttuuriperintömme kappaleessa listataan tietolaatikoissa kulttuuriperintöaineistoja ja niihin liittyviä tietoa tallentavia tahoja. Lukemisen helpottamiseksi tietolaatikoita voisi otsikoida, etteivät ne jäisi irrallisiksi.

Kulttuuriperintöön liittyvä keskeinen lainsäädäntö, strategiat ja kansainväliset sopimukset kappaleessa sopimusten ryhmittely ja niiden välisten suhteiden ilmaiseminen jollain tavalla tekstissä olisi paikallaan. Luettelon omainen teksti toistuu myös liitteen luettelossa. Unescon

kulttuuriperintöön liittyvät sopimukset ovat globaalisti tunnetuimpia, joten niiden mainitseminen strategian tässä luvussa olisi tärkeää. Lisäksi Unescon maailmanperintösopimus on myös valtiosopimus.

Kappaleessa 5.4. todetaan näin: “Kulttuuriperinnön taloudellinen potentiaali on tunnistettu, mutta sitä ei toistaiseksi ole täysimääräisesti hyödynnetty. Tietoa ja ymmärrystä kulttuuriperinnön taloudellisesta merkityksestä ja sovellustavoista taloudessa tulisi vahvistaa ja hyödyntää aktiivisesti. Näin tuetaan kulttuuriperinnön kestävää käyttöä sekä herätetään kiinnostusta erilaisiin kumppanuuksiin kulttuuriperintötoimijoiden, yritysten ja muiden toimijoiden välillä”. Samaan aikaan laaditussa kulttuurimatkailun tiekartassa käsitellään samaa teemaa. Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys näkee, että Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan kirjattu tavoite: “vahvistetaan kulttuurimatkailua hyödyntämällä maailmanperintökohteita” nähtäisiin toisinpäin “vahvistetaan maailmanperintökohteita hyödyntäen kulttuurimatkailua”. Näin voimavaroja kohdistettaisiin kulttuuriperinnön itseisarvoon eli tässä nimenomaisessa tapauksessa Suomen maailmanperintökohteisiin ja niiden säilymistä tuettaisiin ja kestävä matkailuliiketoiminta olisi tässä positiivisena edistäjänä.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Suomen maailmanperintökohteiden yhdistyksen on helppo yhtyä vision mukaisiin tavoitteisiin kulttuuriperinnöstä yhteiskunnallisena voimavarana ja ihmisten elämänlaadun parantajana. Olemme kaikessa toiminnassamme sitoutuneita kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Kaikki Suomen maailmanperintökohteet ovat sitoutuneet myös kestävän matkailun periaatteisiin. Yhteistyötä kestävän matkailun kehittämiseksi Suomen maailmanperintökohteissa on tehty jo vuosia ja pidämme tärkeänä, että kestävän matkailun kehittäminen on nostettu esiin.

Näemme tärkeänä, että kappaleessa 4.3. kiinnitetään huomiota kulttuuriperintöön liittyviin riskeihin ja kulttuuriomaisuuden suojelemiseen kaikissa kriisitilanteissa.

Kommenttinne lukuun 5.1

Strategiaehdotuksen luvussa 5.1. todetaan, että “Kulttuuriperintöalan toimijat hakevat paikkaansa yhteiskunnallisen, yhteisöllisen, osallistavan ja kestävyttä edistävän keskustelun foorumeina ja tiloina. Niillä on työhön hyvä lähtökohta kansalaisten vahvan luottamuksen ansiosta. Herättämällä keskustelua ja tarjoamalla tilaa neuvotteluun erilaisista näkökulmista kulttuuriperintöala ja kulttuuriperintötoimijat voivat olla mukana vahvistamassa demokratiaa”. Tämän toteuttamiseksi kulttuuriperintöalan ammattilaisilla tulisi olla mahdollisuus osaamisen kehittämiseen, jotta dialogi suuren yleisen kanssa olisi mahdollisimman hedelmällistä.

Strategiassa todetaan, että kulttuuriperintö on kaikkien hyvinvointia lisäävä voimavara. Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys on kävijätutkimuksiansa analyysissa huomannut, että paikallistaloudellisten vaikutusten arvioinnissa kulttuuriperintökohteet ovat jo päässeet vauhtiin, mutta hyvinvointi- ja terveysvaikutusten arvioinnissa ja niiden viestimisessä suurelle yleisölle on vielä paljon kehittämistä.

Kommenttinne lukuun 5.2

Tavoite “Kulttuuriympäristöjä käytetään ja hoidetaan kestäväällä tavalla” on maailmanperintökohteiden perustehtävä. On erittäin tärkeää lisätä ymmärrystä siitä, että vanhat rakennukset ja kulttuuriperintöympäristöt ovat arvokkaita oman erilaisuutensa takia, mutta myös siksi, että niiden pysyminen käytössä ja elävänä on myös ilmastoteko.

Kulttuuriperintökohteiden saavutettavuutta on kehitettävä myös fyysisesti - ei pelkästään digitaalisesti. Tavoitteena tulisi olla mahdollisuus kestävään vierailuun kaikissa kohteissa niiden sijainnista riippumatta.

Liittyen tavoitteeseen “Kulttuuriperintöarvot, luontoarvot ja ekologisen kestävyuden tavoitteet on sovitettu yhteen” yhdistys toteaa, että kulttuuri- ja luontoarvojen yhteensovittaminen on yksi maailmanperintösopimuksen perusajatuksista ja sopimuksessa kestävä kehityksen tavoitteet ovat tulleet keskeisiksi. Kaikki Suomen maailmanperintökohteet ovat luonnollisesti sitoutuneet tähän tavoitteeseen.

Kommenttinne lukuun 5.3

Luvun tavoitteisiin liittyen Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys on tehnyt yhteistyötä Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seuran kanssa kulttuuriperintökasvatuksen saralla. Olemme tuottaneet kattavat maailmanperintökasvatusmateriaalit opettajille ja kasvattajille. Näyttää kuitenkin siltä, että virikkeellisten ympäristöjen, kuten Suomen maailmanperintökohteiden, hyödyntäminen ei valitettavasti mahdu koulujen aikatauluihin, budjetteihin eikä opetussuunnitelmiin. Osaamisen kehittämisen tavoitteissa olisi hyvä huomioida, että ne linkittyisivät koulutuspuolen strategioihin ja niiden tavoitteisiin.

Kommenttinne lukuun 5.4

Strategiaehdotuksen tavoitteessa: kulttuuriperintö tunnistetaan yhteiskunnan yhteisenä pääomana todetaan: “Vaikka kulttuuriperinnön potentiaali taloudellisessa toiminnassa on tunnistettu, ei sitä vielä ole täysimääräisesti hyödynnetty. Lisäämällä ja jakamalla tietoa kulttuuriperinnön taloudellisesta merkityksestä sekä kestävästä käyttötavoista tuetaan kulttuuriperinnön taloudellisen merkityksen kasvua. Jotta tämän pääoman arvo säilyy, on huolehdittava kulttuuriperinnön hoitamisesta ja kehittämisestä. Esimerkiksi kulttuuriympäristön hoitoon, kunnossapitoon ja kehittämiseen sijoitettavat voimavarat tai museoiden ja kulttuuriperintökohteiden toimintaedellytyksistä huolehtiminen ovat välttämättömiä investointeja pääoman arvon säilyttämiseksi ja sen tuottavuuden kehittämiseksi.”. Tässä on tuotu hyvin esille, että

kulttuuriperintö koostuu itseisarvosta, jota pitää suojella ja itseisarvon ympärillä olevasta välineellisestä arvosta, jonka kestävä hyödyntäminen voi jopa lisätä kulttuurisen pääoman itseisarvoa.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Kappaleessa todetaan, että tässä strategiassa tarkastellaan ensimmäistä kertaa Suomessa kokonaisvaltaisesti kaikkia kulttuuriperinnön osa-alueita. Tämä olisi hyvä todeta heti strategian alussa. Yhdistys toivoo, että tämä kulttuuriperintöstrategia auttaa päättäjiä näkemään kulttuuriperinnön merkityksen.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

-

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidättekö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Strategian tavoitteet ovat Suomen maailmanperintökohteiden yhdistyksen näkökulmasta tavoiteltavia, mutta kirjaukset ovat passiivi-muodossa, jolloin jää epäselväksi kuka vastaa ja osallistuu tavoitteiden toteuttamiseen ja miten tämä resursoidaan. Tavoitekirjausten kirkastaminen on mahdollista tehdä strategiaehdotuksen jatkotyöskentelyvaiheessa toimenpideohjelmaa kirjatessa. Olisi tärkeää nostaa lähivuosien tärkeimmät konkreettiset toimenpiteet, joilla strategian tavoitteet voidaan saavuttaa.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

-

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys on valmis olemaan mukana kulttuuriperintöstrategian toteuttamisessa ja yhdistyksen toiminta on osoittanut, että voimien yhdistäminen tuottaa vaikuttavia tuloksia.

Henriksson Malin
Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys ry.